

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг □□□□□ □□□□

Friday, 04 March 2016 16:18

Sağlıklı işleyen seçim süreci ve seçimlere yüksek katılım düzeyi ile İranlılar hangi mesajları verdiler? Batı'daki huysuz çevreler ülkede bir hoşnutsuzluğun bulunduğunu iddia ediyorlar. Ama belki de hasetle yaklaşıyorlar, zira Batı'da hoşnutsuzluk had safhada, siyasetse çok sıkıcı, daha da kötüsü, giderek sirke dönüşmüş durumda. İslam devrimi Batı'dan ta başından beri hep kötü eleştiri aldı, ama sonuçlar Batı'ya kıyasla özgürlük düzeyinin İran lehine gelişkin olduğunu gösteriyor ve 2009 seçimlerinin kötü adamlarca çalındığına dair o dile pelesenk olmuş lafları geçersiz kılıyor.

Tahran'daki otuz reformist ismin tamamı da yüksek oy oranları ile kazandı, sonrasında Ayetullah Hameney oy kullanmanın dinî bir vecibe olduğuna dair bir fetva yayınladı, tüm adaylara onay verdi ve İranlıları seçimler konusunda tebrik etti. "İrfan sahibi, kararlı İran milletine teşekkür ediyorum, inşaallah yeni kurulacak meclis halka ve Allah'a karşı sorumlulukla hareket eder. İranlılar dünyaya dinî demokrasinin parlak ve güçlü yüzünü gösterdiler. Bunlar hassas zamanlar ve önümüzdeki meclisin sırtındaki sorumluluk ağırdır." Hameney üstelik İslam Cumhuriyeti'ne inanmayanlardan da oy kullanmasını istedi, zira hükümet herkese güvenlik sağlıyordu.

Uzmanlar Meclisi seçiminde Rafsancani ve Ruhani seçildi. İlkinin Halkın Uzmanları, ikincisinin Umut Partisi sırasıyla 19 ve 27 koltuk kazandı. Bu, onlara çoğunluğu sağladı ve bir sonraki dinî liderin kim olacağına karar verme konusunda ikilinin elini güçlendirdi.

"İlkeçiler" Yenildi mi?

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг □□□□□ □□□□

Friday, 04 March 2016 16:18

Reformistler ve merkezçiler bu sefer Umut Listesi adı altında girdiler seçime. Logoları ve sloganları “ikinci adım”dı. 2013'te cumhurbaşkanı seçilen reformist Ruhani'nin döneminin sona ermesini istiyorlar. Bu seçim Ruhani'nin üç yılının da oylandığı bir tür referandum. Bu döneme damgasını nükleer anlaşması ve batının uyguladığı yaptırımların sona ermesi vurdu. Batı basınında yanlış bir adlandırmaya yer verilerek “tutucular” deniliyor. Muhafazakârlar burada “ilkeçiler” olarak anılıyor. Bu kesimin manifestosu esas olarak İslam'a ve İran Devrimi'ne sadık kalmaya, Dinî Lider'e itaate ve Velayet-i Fakih ilkesine teslimiyete odaklanıyor.

İran'da hiç kimse Batı ile aradaki mesafenin kaldırılmasına, yaptırımların son bulmasına karşı değil. Evet muhafazakârlar eleştirel yaklaşıyorlar bu sürece ve ABD'nin hâlihazırda yeniden yaptırımları dayatmak için bir plan yaptığından, bir oyun çevirdiğinden endişeleniyorlar. İranlıların Sam Amca'ya güvenmemek için iyi bir sebebi var. Bu nedenle tercih daha çok iyimserlik ile ihtiyat arasında yapılıyor.

İran'daki üç ana politik kamptan (reformistler, bağımsızlar ve ilkeçilerin) hiçbirisi, 290 sandalyeli yasama meclisinde çoğunluğu elde edemedi. Batı'ya göre seçim dürüst gerçekleşse de oyların sayımına hile karıştırılıyor. İstemedi de olsa reformistlerin yönetmesine izin veriliyor ve onlar kazanıyor. Seçime yüksek katılım İranlıların İslam devletlerini protesto etmek için her türden şanstı faydalandığını gösteriyor.

Gerçekte ise (Tahran'da) daha fazla sayıda liberal aday varken, taşrada yok. Meclisteki 260 sandalye konusunda daha önemli olan yerel meseleler, altyapı ve ekonomik koşullar (istihdam, barınma vb.) gibi bölgesel meseleler. Nisan'daki seçimde 70 sandalye için bir seçim daha yapılacak.

Durumu Ustalık Yönetme

İran'da seçimlere katılım her zaman yüksek. Geçen sefer yüzde yetmiş beşti. Bu sefer yüzde seksene yaklaşacak gibi görünüyor. Bazı sandıklar Tahran'da gece yarısı açıldı. ABD'de durum tam tersi. Burada 2008 başkanlık seçiminde nüfusun sadece yüzde 55'i oy kullanmıştı. Seçimlere katılım yıllar içinde hep farklılık arz etti. 1996'da yüzde 49 iken 1952'de yüzde 63'tü. 86 ülkede seçimlere katılım oranı epey yüksek seyrediyor.

Cumhuriyetçiler ve Kanada'daki muhafazakârlar iktidarda iken seçim reformu üzerinden bir dolap çevirdiler ve seçmenlerin haklarını sınırladılar. Taşralı seçmenlerine bel bağlayarak onların sorunsuz listelere dâhil olmasını sağladılar. Evet, sağcılığın ahbap çavuş ilişkilerine uyarlanmış bir demokrasi işliyor oralarda. Uruguay ve Avustralya gibi kimi ülkelerde oy kullanmak mecburi, oysa bu bile seçim sonuçlarını ciddi bir biçimde değiştirmiyor. Önemli olan insanların gerçek tercihler yapabilmesi.

Peki ya insan hakları? Bu alanda eleştiriye her zaman yer açmak gerek. Üniversite öğrencilerinin yüzde altmışı kadın. Tahran'daki reform listesinde sekiz kadın vardı, hepsi de seçildi. Meclise yirmi kadının girmesi bekleniyor. Bu, İslam cumhuriyeti için bir rekor. Beş bin adayın beş yüzü kadındı. 2013'te cumhurbaşkanı seçilmesi ardından Ruhani kadın, hukuk işleri ve çevre konusunda kadın yardımcılar atamıştı.

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг □□□□□ □□□□

Friday, 04 March 2016 16:18

Uluslararası Sendika Konfederasyonu kısa süre önce sendikacıların “ulusal güvenlik karşıtı eylemler içine girme, kamu huzurunu bozma ve yasadışı toplantılara katılma” suçları üzerinden mahkûm edilmesini protesto etti. Ama bu meselelerin bir de bağlamına bakmak lazım. Bağımsız sendikalar mevcut. İslam toplumda tekfire hoş bakmadığı için kimi güçlülere sebep oluyor. Eğer herkes samimi bir Müslüman ise o vakit hepimizin somut varlığına dayanan bir sosyal adalet varolmalı, kimsenin cepheleşmeye dayalı bir “sınıf mücadelesi”ne ihtiyacı kalmamalı. Batı, kapitalizmin ve açgözlülüğün birer “altın buzağı” olarak tapınıldığı yer. Burada birey ulvi olana hükmediyor ve sınıf mücadelesine ihtiyaç duyuyor. Sovyetler Birliği için de mesele buydu. O da batı modeline uygun değildi. İran da öyle.

İran'daki politik söylemin özü şu: ya Batı'yı taklit et ya da demokrasiyi İslamî bağlama oturt.

İran Tarzı Popülizm

Birçok meselede İran'daki değerler Batı'dakinden daha iyi. Saddam'ın 1980'de açtığı, o acımasız ve her türlü duygudan muaf (Batı'nın kışkırttığı) savaşa rağmen devrim sonrası İran'ında hâlâ hayranlık duyulacak şeyler var:

- * Köylülere toprak dağıtıldı, binlerce kooperatif kuruldu.
- * Zirai ürün fiyatları arttı, ülke tahıl üretiminde kendine yeterli bir hâle geldi.
- * Okuma-yazma seferberliği sayesinde bugün tüm İranlılar okuyup yazabiliyor.
- * Yollar, elektrik, temiz su ve sağlık klinikleri köylere kadar taşındı.
- * En fakir köylü bile modern tüketim mamullerine erişebiliyor.
- * Ortalama yaşam süresi yetmişlerde 56 iken 2000'de 70'e çıktı.
- * Bebek ölüm oranı bine 104 iken şimdi 25.
- * BM İran'da doksanlarda başlayan doğum kontrol programını övdü.
- * İşçilere temel ürünler düşük fiyatlara veriliyor, haftalık çalışma süresini düzenleyen, iş güvenliği sağlayan iş kanunları mevcut, 1 Mayıs yürüyüşleri sosyalist sloganların eşliğinde kutlanıyor.

Sovyetler Birliği'nde görüldüğü üzere burada da sistemin dışarıdan yıkılmasına dönük çabalara karşı halkın çoğunluğu belirli bir direnç geliştirmiş durumda. Bu direnci sadece ekonomideki elitler sergilemiyorlar. Devrimin savunulması konusunda gösterilen dikkat üzerinde önemle durulan bir husus. Allah İran'ı bir Gorbaçov'dan korusun. Komünizmin çöküşü sonrası Rusya'nın kaderi parlak bir geleceğe dair tanıtım filmi gibi izlenebilecek bir şey değil.

Ortadoğu'nun Anahtarı İran'da

Obama'yı bankaları hortumladığı ve Bush'un savaşa yüklü mirasını sürdürdüğü için eleştirsek de onun İran'ı ve Küba'yı açıktan tanıdığını da görmek gerek. ABD'nin dünyadaki gelişmelere etkin katılımı iktidarın ABD'deki tutucuların elinden çekip alınmasını gerekli kıldı, o da bunu yaptı. İran'ın yeni kâmil diplomasi ustaları Reagan-Bush ile nekonların geride bıraktığı pisliğin bir kısmını ortadan kaldırması konusunda ABD'nin bu zeki başkanına kimi fırsatlar sunuyor. İsrail lobisini alt edip ihtiyatlı bir biçimde İran'la “yumuşama” yoluna girmek suretiyle Obama Afganistan, Irak ve Suriye'de gerçek bir ilerleme için gerekli kapıyı aralamış oldu. Belki de bu gelişme Filistin'i de içeriyor.

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг

Friday, 04 March 2016 16:18

Suudilerin kalleşliği her geçen gün daha da net görülüyor. Dünyadaki tüm petrodolları toplasanız gene de barış gelmez. Dünyanın bu son mutlakiyetçi monarşiye radikal bir ayar vermesi gerekiyor ve İran gerçek seçimlere hasret kalmış olan dindar Suudilere model teşkil edecek. Kadınların toplumda oynayacakları haysiyetli rol, insanları birbirine düşüren mezhepçiliğe son verilmesi ve terörizme perde arkasından destek sunulmasına karşı çıkmak için bu gerekli. Müslüman dünyadaki tüm sıcak noktalar İran'ın bir dünya oyuncusu olarak kabul görmesinden istifade edecek. Winston Churchill'in Soğuk Savaş günlerinde dile getirdiği, "Ortadoğu'nun üzerinde dolaşan bir hayalet" olarak Şii yayı diye bir şey yok.

[in English](#)

[in Turkish at Ishtiraki](#)

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Sağlıklı işleyen seçim süreci ve seçimlere yüksek katılım düzeyi ile İranlılar hangi mesajları verdiler? Batı'daki huysuz çevreler ülkede bir hoşnutsuzluğun bulunduğunu iddia ediyorlar. Ama belki de hasetle yaklaşıyorlar, zira Batı'da hoşnutsuzluk had safhada, siyasetse çok sıkıcı, daha da kötüsü, giderek sirke dönüşmüş durumda. İslam devrimi Batı'dan ta başından beri hep kötü eleştiri aldı, ama sonuçlar Batı'ya kıyasla özgürlük düzeyinin İran lehine gelişkin olduğunu gösteriyor ve 2009 seçimlerinin kötü adamlarca çalındığına dair o dile pelesenk olmuş lafları geçersiz kılıyor. Tahran'daki otuz reformist ismin tamamı da yüksek oy oranları ile kazandı, sonrasında Ayetullah Hameney oy kullanmanın dinî bir vecibe olduğuna dair bir fetva yayınladı, tüm adaylara onay verdi ve İranlıları seçimler konusunda tebrik etti. "İrfan sahibi, kararlı İran milletine teşekkür ediyorum, inşaallah yeni kurulacak meclis halka ve Allah'a karşı sorumlulukla hareket eder. İranlılar dünyaya dinî demokrasinin parlak ve güçlü yüzünü gösterdiler. Bunlar hassas zamanlar ve önümüzdeki meclisin sırtındaki sorumluluk ağır." Hameney üstelik İslam Cumhuriyeti'ne inanmayanlardan da oy kullanmasını istedi, zira hükümet herkese güvenlik sağlıyordu. Uzmanlar Meclisi seçiminde Rafsancani ve Ruhani seçildi. İlkinin Halkın Uzmanları, ikincisinin Umut Partisi sırasıyla 19 ve 27 koltuk kazandı. Bu, onlara çoğunluğu sağladı ve bir sonraki dinî liderin kim olacağına karar verme konusunda ikilinin elini güçlendirdi.

"İlkeçiler" Yenildi mi?

Reformistler ve merkezçiler bu sefer Umut Listesi adı altında girdiler seçime. Logoları ve sloganları "ikinci adım"dı. 2013'te cumhurbaşkanı seçilen reformist Ruhani'nin döneminin sona ermesini istiyorlar. Bu seçim Ruhani'nin üç yılının da oylandığı bir tür referandum. Bu döneme damgasını nükleer anlaşması ve batının uyguladığı yaptırımların sona ermesi vurdu. Batı basınında yanlış bir adlandırmaya yer verilerek "tutucular" deniliyor. Muhafazakârlar burada "ilkeçiler" olarak anılıyor. Bu kesimin manifestosu esas olarak İslam'a ve İran Devrimi'ne sadık kalmaya, Dinî Lider'e itaate ve Velayet-i Fakih ilkesine teslimiyete odaklanıyor.

İran'da hiç kimse Batı ile aradaki mesafenin kaldırılmasına, yaptırımların son bulmasına karşı değil. Evet muhafazakârlar eleştirel yaklaşıyorlar bu sürece ve ABD'nin hâlihazırda yeniden yaptırımları dayatmak için bir plan yaptığından, bir oyun çevirdiğinden endişeleniyorlar.

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг □□□□□ □□□□

Friday, 04 March 2016 16:18

İranlıların Sam Amca'ya güvenmemek için iyi bir sebebi var. Bu nedenle tercih daha çok iyimserlik ile ihtiyat arasında yapılıyor.

İran'daki üç ana politik kamptan (reformistler, bağımsızlar ve ilkecilerin) hiçbirisi, 290 sandalyeli yasama meclisinde çoğunluğu elde edemedi. Batı'ya göre seçim dürüst gerçekleşse de oyların sayımına hile karıştırılıyor. İstemeden de olsa reformistlerin yönetmesine izin veriliyor ve onlar kazanıyor. Seçime yüksek katılım İranlıların İslam devletlerini protesto etmek için her türden şanstın faydalandığını gösteriyor.

Gerçekte ise (Tahran'da) daha fazla sayıda liberal aday varken, taşrada yok. Meclisteki 260 sandalye konusunda daha önemli olan yerel meseleler, altyapı ve ekonomik koşullar (istihdam, barınma vb.) gibi bölgesel meseleler. Nisan'daki seçimde 70 sandalye için bir seçim daha yapılacak.

Durumu Ustalık Yönetme

İran'da seçimlere katılım her zaman yüksek. Geçen sefer yüzde yetmiş beşti. Bu sefer yüzde seksene yaklaşacak gibi görünüyor. Bazı sandıklar Tahran'da gece yarısı açıldı. ABD'de durum tam tersi. Burada 2008 başkanlık seçiminde nüfusun sadece yüzde 55'i oy kullanmıştı. Seçimlere katılım yıllar içinde hep farklılık arz etti. 1996'da yüzde 49 iken 1952'de yüzde 63'tü. 86 ülkede seçimlere katılım oranı epey yüksek seyrediyor.

Cumhuriyetçiler ve Kanada'daki muhafazakârlar iktidarda iken seçim reformu üzerinden bir dolap çevirdiler ve seçmenlerin haklarını sınırladılar. Taşralı seçmenlerine bel bağlayarak onların sorunsuz listelere dâhil olmasını sağladılar. Evet, sağcılığın ahbap çavuş ilişkilerine uyarlanmış bir demokrasi işliyor oralarda. Uruguay ve Avustralya gibi kimi ülkelerde oy kullanmak mecburi, oysa bu bile seçim sonuçlarını ciddi bir biçimde değiştirmiyor. Önemli olan insanların gerçek tercihler yapabilmesi.

Peki ya insan hakları? Bu alanda eleştiriye her zaman yer açmak gerek. Üniversite öğrencilerinin yüzde altmışı kadın. Tahran'daki reform listesinde sekiz kadın vardı, hepsi de seçildi. Meclise yirmi kadının girmesi bekleniyor. Bu, İslam cumhuriyeti için bir rekor. Beş bin adayın beş yüzü kadındı. 2013'te cumhurbaşkanı seçilmesi ardından Ruhani kadın, hukuk işleri ve çevre konusunda kadın yardımcılar atamıştı.

Uluslararası Sendika Konfederasyonu kısa süre önce sendikacıların "ulusal güvenlik karşıtı eylemler içine girme, kamu huzurunu bozma ve yasadışı toplantılara katılma" suçları üzerinden mahkûm edilmesini protesto etti. Ama bu meselelerin bir de bağlamına bakmak lazım. Bağımsız sendikalar mevcut. İslam toplumunda tekfire hoş bakmadığı için kimi güçlülere sebep

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг □□□□□ □□□□

Friday, 04 March 2016 16:18

oluyor. Eğer herkes samimi bir Müslüman ise o vakit hepimizin somut varlığına dayanan bir sosyal adalet varolmalı, kimsenin cepheleşmeye dayalı bir “sınıf mücadelesi”ne ihtiyacı kalmamalı. Batı, kapitalizmin ve açgözlülüğün birer “altın buzağı” olarak tapınıldığı yer. Burada birey ulvi olana hükmediyor ve sınıf mücadelesine ihtiyaç duyuyor. Sovyetler Birliği için de mesele buydu. O da batı modeline uygun değildi. İran da öyle.

İran'daki politik söylemin özü şu: ya Batı'yı taklit et ya da demokrasiyi İslamî bağlama oturt.

İran Tarzı Popülizm Birçok meselede İran'daki değerler Batı'dakinden daha iyi. Saddam'ın 1980'de açtığı, o acımasız ve her türlü duygudan muaf (Batı'nın kışkırttığı) savaşa rağmen devrim sonrası İran'ında hâlâ hayranlık duyulacak şeyler var: *

Köylülere toprak dağıtıldı, binlerce kooperatif kuruldu.

* Zirai ürün fiyatları arttı, ülke tahıl üretiminde kendine yeterli bir hâle geldi.

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг □□□□□ □□□□

Friday, 04 March 2016 16:18

- * Okuma-yazma seferberliği sayesinde bugün tüm İranlılar okuyup yazabiliyor.
- * Yollar, elektrik, temiz su ve sağlık klinikleri köylere kadar taşındı.
- * En fakir köylü bile modern tüketim mamullerine erişebiliyor.
- * Ortalama yaşam süresi yetmişlerde 56 iken 2000'de 70'e çıktı.
- * Bebek ölüm oranı bine 104 iken şimdi 25.
- * BM İran'da doksanlarda başlayan doğum kontrol programını övdü.
- * İşçilere temel ürünler düşük fiyatlara veriliyor, haftalık çalışma süresini düzenleyen, iş güvenliği sağlayan iş kanunları mevcut, 1 Mayıs yürüyüşleri sosyalist sloganların eşliğinde kutlanıyor.

Sovyetler Birliği'nde görüldüğü üzere burada da sistemin dışarıdan yıkılmasına dönük çabalara karşı halkın çoğunluğu belirli bir direnç geliştirmiş durumda. Bu direnci sadece ekonomideki elitler sergilemiyorlar. Devrimin savunulması konusunda gösterilen dikkat üzerinde önemle durulan bir husus. Allah İran'ı bir Gorbacov'dan korusun. Komünizmin çöküşü sonrası Rusya'nın kaderi parlak bir geleceğe dair tanıtım filmi gibi izlenebilecek bir şey değil.

Ortadoğu'nun Anahtarı İran'da

Obama'yı bankaları hortumladığı ve Bush'un savaşa yüklü mirasını sürdürdüğü için eleştirmek de onun İran'ı ve Küba'yı açıktan tanıdığını da görmek gerek. ABD'nin dünyadaki gelişmelere etkin katılımı iktidarın ABD'deki tutucuların elinden çekip alınmasını gerekli kıldı, o da bunu yaptı. İran'ın yeni kâmil diplomasi ustaları Reagan-Bush ile nekonların geride bıraktığı pisliğin bir kısmını ortadan kaldırması konusunda ABD'nin bu zeki başkanına kimi fırsatlar sunuyor. İsrail lobisini alt edip ihtiyatlı bir biçimde İran'la "yumuşama" yoluna girmek suretiyle Obama Afganistan, Irak ve Suriye'de gerçek bir ilerleme için gerekli kapıyı aralamış oldu. Belki de bu gelişme Filistin'i de içeriyor.

Suudilerin kalleşliği her geçen gün daha da net görülüyor. Dünyadaki tüm petrodollarları toplasanız gene de barış gelmez. Dünyanın bu son mutlakiyetçi monarşiye radikal bir ayar vermesi gerekiyor ve İran gerçek seçimlere hasret kalmış olan dindar Suudilere model teşkil

İran Seçimleri: Ortadoğu'daki Yankıları

Written by Eric Walberg, Эрик Вальберг/ Уолберг ██████ ██████

Friday, 04 March 2016 16:18

edecek. Kadınların toplumda oynayacakları haysiyetli rol, insanları birbirine düşüren mezhepçiliğe son verilmesi ve terörizme perde arkasından destek sunulmasına karşı çıkmak için bu gerekli. Müslüman dünyadaki tüm sıcak noktalar İran'ın bir dünya oyuncusu olarak kabul görmesinden istifade edecek. Winston Churchill'in Soğuk Savaş günlerinde dile getirdiği, "Ortadoğu'nun üzerinde dolaşan bir hayalet" olarak Şii yayı diye bir şey yok.